УРДАНЬ ГЭЭГДЭНГИ НАЦИОНАЛЬНА ЗАХА ХИЗААР БАЙҺАН БУРЯАД ОРОН ҮНГЭРӨӨШЭ 40 ЖЭЛЭЙ РШАДА ХҮГЖЭН ҺАЛБАРҺАН, БАЯН БАЙДАЛТАЙ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА БОЛОО

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгын бэшэгһэ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№159 (10220) | 1963 оной июлиин 7, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай Обкомдо
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

етскэ Союзай Коммунис партиин Цента Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй здиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэ ойтойнь—Буряадай Автономито Сооциалис Республикын байгуулагдаһаар элэй ойтой дашарамдуулан, Буряадэй эй хүдэлмэришэд, колхознигууд, интенциие, бүхы ажалшадые халуунаар шалжа байна.

ет засаг байгуулһан ушар хадаа Буороной арад зоной түүхэдэхи үндэһэн алта мүн болоно. Хаанай ноёд баядай, сагай эзэд баяд болон бусад мүлжэгэгээдүүдэй дарлалтые хоншолонгүйгөөр кажа, ажалш. буряадууд Коммунис пархударидалга доро, ород арадай, Советскэ ай бусад арадуудай аха дүүгэй туһааар өөһэдын гүрэн түрэ байгуулаад, ы болон соёл культурын байгуулалтада мжалта туйлаһан байна. Үнгэрһэн 40 й турша соо урдань гээгдэнги заха хибайһан Буряад орон мүнөө һалбаран эжэ байһан, экономикын талаар хүгй социалис республика болонхой.

ряад орондо машина бүтээдэг, горнона, электротехническэ, модоной-химичехүнгэн болон бусад һалбариин промышость байгуулагдаад, хүгжэжэ байдаг. ө ажахы хүгжэн дэбжэжэ байна. Ресикын колхозууд болон совхозууд һүүлэй элэй турша соо 360 мянга гаран гектар ба боро газар ашаглаа. Энээнэй ашаар һо таряа, үбһэ тэжээл, мяха, нооһо бохүдөө ажахын бусад продукци эрид хэхэ арга нүхэсэл олдонхой.

вет байгуулалтын үедэ республикын шадай байдал һуудал улам улам һайжаржа байна, социалис соёл культура һалбаран хүгжэнэ. Агууехэ Октябриин социалис революциин урда тээ буряадуудай дунда үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүд оройдоо 4 процент байһан юм. Мүнөө республика дотор ниитэ һуралсалай эхин ба дунда һургуулинууд, 4 дээдэ, тусхай мэргэжэлэй 18 дунда һургуули байгуулагданхай. Үндэһэн интеллигенци —элдэб мэргэжэлтэд—инженернүүд, техникүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, врачнууд бии болоо. Литература ба искусство хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой амжалта туйлагданхай. Эдэ бүгэдэ Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанда үндэһэлһэн ленинскэ сэсэ мэргэн политикын тодорхой гэршэ мүн болоно.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет орденто Буряад ороной ажалшад республикынгаа экономико болон соёл культурые саашадань хүгжөөхын, партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй Программые бодотоор бэелүүлхын түлөө саашадаашье бүри эдэбхитэйгээр тэмсэхэ аабза гэжэ батаар найдажа байна.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

Совет гүрэнэй илагдашагүй түгэлдэр хүсэн болохо СССР-эй арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ совет арадые зоригжуулагша, эмхидхэхы агууехэ хүсэн бологшо Ленинэй байгуулһан Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти мандаха болтогой !

КПСС-эй Центральна Комитет | ***СССР-эй Верховно Соведэй Президиум*** | ***СССР-эй Министрнүүдэй Совет***

КПСС-эй Буряадай Обкомдо
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро, ФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, ФСР-эй Министрнүүдэй Совет Буряадай СР-эй тогтоһоор 40 жэлэйнь ойтой дамдуулан, Буряадай Автономито Совет иалис Республикын хүдэлмэришэд, колигууд, интеллигенциие, бүхы ажалшадые унаар амаршалжа байна.

овет засагай оршон мандажа байгаа нүүдтэ Буряад ороной ажалшад Комис партиин ударидалга доро ород арадай, СР-эй бусад арадуудай туһаламжа, дэмтын ашаар экономико болон соёл кульын талаар гээгдэлээ эсэслэн усадхажа, хы болон соёл культурын бүхы һалбаридта ехэ амжалта туйлаа юм. Республика эр промышленность амжалтатайгаар хүгэгдэжэ байдаг. Машина бүтээлгын, электехническэ, горнорудна болон социалис интриин бусад шухала шухала һалбаринууд гуулагданхай, эдеэ хоолой промышлентиин предприятинууд улам олошоржо байүргэн хэрэглэлэй эд бараан бүри ехээр гагдана.

еспубликын хүдөө ажахы олон һалбари боложо байна. Колхозууд болон совход һүүлэй арбан жэлэй турша соо 360 мянгаран гектар шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглаа. Энээнэй ашаар эдеэ хоолой зүйл эрид ехээр абтадаг болоо.

Ажалшадай байдал һуудал улам һайжаржа байна. Түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура Буряад орондо хүгжэжэ байнхай. Республика дотор ниитэ эрдэмэй эхин ба дунда һургуули, дээдэ ба тусхай мэргэжэлэй дунда һургуулинууд, соёл культурын эмхи зургаанууд байгуулагданхай. Национальна интеллигенци урган гараа.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет экономикоёо саашадань хүгжөөхэ, соёл культураяа улам һалбаруулха, буряад арадай ажана байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ, партиин XXII съезд дээрэ баталан абтаһан СССР-тэ коммунизм байгуулха Программа бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтээ шэнэ ехэ амжалта туйлахыень Буряадай АССР-эй ажалшадта хүсэжэ байна.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республика мандажа, хүгжэжэ байг лэ!

Совет гүрэнэй түгэлдэр хүсэнэй үндэһэ һуури бологшо СССР-эй арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин ударидалга доро коммунизмын илалта тээшэ урагшаа!

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюро | ***РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум*** | ***РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет***

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ
СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Бидэнэр, Ленинэй орденто Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй ойн баярай сессидэ хабаадагшад, амаршалгын хани халуун үгэнүүдые хэлэһэнэйнь, ажахын, соёл культурын байгуулалтын дүнгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэнэйнь, коммунис байгуулалтада шэнэ амжалтануудые хүсэһэнэйнь түлөө бүхы ажалшадай нэрэһээ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы баясхалангаа хүргэнэбди.

Республикын ажалшад өөрын эрхэтэ гүрэн түрэтэй болоһоор 40 жэлэй ойе һайндэрлэжэ байха зуураа, Владимир Ильич Ленинэй нэрэ алдарые ехэ омогорхолтойгоор, хэтэ мүнхын баяр баясхалантайгаар нэрлэн дурдана. Юундэб гэхэдэ, 40 жэлэй саада тээ Ленин багшын үүсхэлээр Буряадай АССР байгуулагдаһан бэлэй.

Үнгэрһэн 40 жэлэй туршада КПСС-эй Центральна Комитет, Советскэ правительство Буряад арадта, республикын бүхы ажалшадта ленинскэ ёһоор саг үргэлжэ оролдолго гаргаһан, анхарал табиһан, социализм, коммунизм байгуулгадамнай Советскэ Союзай арадууд, нэн түрүүндэ агууехэ ород арад интернациональна туһаламжа хүргэһэн байна.

Коммунис партиин ударидалгаар, хүдэлмэришэд, колхознигуудай, интеллигенциин шэн зоритто ажалай, совет арадуудай һайн һайхан үг зорилготой туһаламжын ашаар Буряадай АССР хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдаһан ехэ хүдөө ажахытай, хүгжэнги социалис соёл культуратай республика болонхой.

Республикын арадай ажахы, соёл культура КПСС-эй түүхэтэ XX, XXI, XXII съезднүүдэй һүүлээр илангаяа түргөөр хүгжөө гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ бидэнэр ехэ ханангяар мэдээсэнэбди.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумһээ хойшонхи 10 жэлэй туршада республикын промышленна продукциин хэмжээн хоёр дахин дээшэлээ, капитальна һомололго 5 дахин ехэдхэгдээ, 55 процентээр ехэ мяхан, 94 процентээр ехэ һүн, 2,8 дахин ехэ нооһон абтаба. 360 мянга гаран гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Байрын олон гэр, һургуули, больница, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, клубууд республикада баригданхай.

Жэлһээ жэлдэ арадай байра байдал улам һайжарна, совет буряад соёл культура амжалтатайгаар хүгжэнэ, интернациональна, коммунис удха шанарынь дээшэлнэ.

40 жэлэй туршада республикын туйлаһан бүхы амжалтанууд манай түрэл Коммунис партиин сэсэ мэргэн политикын, ленинскэ хүтэлбэриин ашаар бэелүүлэгдээ.

Коммунизмда сэсэн мэргэнээр зоригжуулагша манай партида алдар соло! Буряадай городуудай талмай, үйлсэнүүдтэ, нютаг, тосхонуудта эдэ үгэнүүд мүнөөдэр зэдэлжэ байна. Имэ үгэнүүд улаан бүд дээгүүр бэшэгдэнхэй, имэ үгэнүүд хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугданхай.

Буряадай ажалшад мүнөөдэр агууехэ ород арадта, манай агууехэ олонациональна Эхэ ороной арадуудта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэ. Эдэ арадууд аха дүү ёһоор, һайн һайхан зорилготойгоор үдэр бүхэндэ маанадта туһалдаг.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон бүхы ажалшадай шэнэ ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтын үдэрнүүдтэ республикын ой тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумдэ харюу болгон, предприяти, барилга, колхоз, совхозууд ажалай шэнэ илалтануудые туйлаа, манай республикын промышленность болзорһоонь уридшалан июниин 21-дэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10.3 миллион түхэригэй промышленна продукци үгэбэ. Энэнь Россин 30 миллиард түхэригэй тоодо ороно. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд эрхим болзорто, һайн шанартайгаар хабарай тарилгын хүдэлмэри дүүргээ. Шэнэсэ тарилга зуу мянган гектараар ехэдхэгдээ. Горох, кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха тарилга мүн лэ горитойгоор үргэдхэгдэбэ. Мүн малшадшье ажалай бэлэг бариба. Эдэнэр мяха, үндэгэ, нооһо абаха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ бидэнэр иигэжэ баяртайгаар мэдээсэнэбди.

Колхоз, совхозууд энэ жэлдэ һайн ургаса ургуулха бүхы арга боломжотой. Эрхим һайн ургаса абахын түлөө колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар шиидээ. Мүн ургасыньшье гараса һайн.

Буряадай АССР арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, долоон жэлэй табадахи жэлдэ гүрэндэ 8,5 миллион пүүд таряа гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 2,5 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаха, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ уридшалан дүүргэхэ, ерэхэ жэлдэ хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрэһэ хааха, ниитын малда элбэг хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхэ уялга абана.

Буряадай хүдэлмэришэн анги долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ бүхэроссин мүрысөөндэ оролсожо, түсэбһөө гадуур 46 миллион түхэригэй продукци, тэрэ тоодо энэ жэлдэ 8.5 миллион түхэригэй продукци гаргаха уялга абаба.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ баяр баясхалангай үгэнүүдээр хандажа, хэһэн ажал тухайгаа мэдээсэхэ зуураа, бэелүүлэгдээгүй ажал хүдэлмэриин, дутагдалнуудай ехэ байһаниие бидэнэр хүсэдөөр мэдэрнэбди. Промышленностьда, барилгада, хүдөө ажахыда дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ доторой арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр тодорхойлон хэрэглэгдэнэгүй. Зарим предприяти, колхоз, совхозууд үшөөл гээгдэжэ ябана, гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор хэлэхэдэ, соёл сурталай хүдэлмэридэ, соёл культурын, һургуулинуудай, дээдэ һургуулинуудай ажал хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии гэжэ мэдэрнэбди. Мүн ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, соёл культурын, ажаһуудалай талаар хангалгада горитой дутагдалнууд бии.

Совет Буряадай хүдэлмэришэд, колхознигууд, ажалша интеллигенци элитэ ехэ ленинец Н. С. Хрущев толгойлогшотой КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедые улам нягтаар жагсан тойрожо, коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынтөө ёһотой хубитые оруулха гээд бидэнэр, ойн баярай сессидэ хабаадагшад, республикын бүхы ажалшадай нэрэһээ КПСС-эй ЦК-е, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Министрнүүдэй Соведые найдуулнабди.

Манай агууехэ Эхэ ороной арадуудай хэтэ мүнхын бата бэхи хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ правительствада алдар соло!

Түрэл Коммунис партида, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!

(Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сесси дээрэ нэгэн дуугаар баталагдаба).

КПСС-эй Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи бюродо
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Өөрынгөө гайхамшалта һайндэрөөр—Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, бидэнэр, Буряадай Верховно Соведэй ойн баярай сессидэ хабаадагшад, манай аха нүхэр—агууехэ ород арадта, манай алдарта Россин Федеративна республикада ажаһуудаг аха дүү бүхы арадуудта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэбди.

Амаршалгын хани халуун үгэнүүдые хэлэһэнэйнь, ажахын, соёл культурын байгуулалтада шэнэ амжалтануудые хүсэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи Бюродо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы баясхалангаа хүргэнэбди. Агууехэ Октябриин социалис революциин, совет байгуулалтын ашаар буряад арад өөрынгөө түүхэдэ түрүүшынхеэ национальна гүрэн түрэтэй болонхой.

Буряадай республика Россин Федерациин бүлэдэ 40 жэлэй туршада хүгжэжэ, урдань хаанта Россин гээгдэнги заха үзүүр байһанаа хүгжэнги экономикотой, һалбаран мандажа байгаа соёл культуратай республика болоһон байна. Совет Буряаднай ород арадай, Федеративна Правительствын хэлэшэгүй ехэ туһаламжаар экономическа, соёл культурын талаар урдын гээгдэнги байдалые түргөөр усадхажа, мүнөөнэй индустри, хамтын ехэ хүдөө ажахы бии болгоо, соёл культурын революци бэелүүлээ. Промышленностиин олон шухала һалбаринууд—үнгэтэ металлурги, нүүрһэнэй, ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленность, машина бүтээлгэ, цементно-шиферэй, шэлэй, хүнгэн эдеэ хоолой болон бусад һалбаринууд амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ.

Хүдөө нютагуудай ажалшад хүдөө ажахые хүгжөөхын, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай түүхэтэ сентябриин (1953 он) Пленумһээ хойшо республика горитой амжалтануудые туйлажа, таряан ажалай, мал ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

(*Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта*)

Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сесси

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баярай сессиин президиум. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КПСС-эй Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи бюродо
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

(Түгэсхэл. Эхин иинь 1-дэхи нюурта)

Совет Буряадта Совет засагай **жэлнүүдэй** туршада соёл культурын **ёһотойл** революци болоһон байна. **Урдань** эндэхи хүн зон бултадаа шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй, барга мунхаг байдалтай байһан. **Мүнөө** республикада үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал **үни** усадхагдаһхай, **найман** жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлэгдэнхэй. Олон тоото эрдэмтэд, артистнууд, уран зохёолшод, уран зураашад, багшанар, врачнууд, инженернүүд; агрономууд, зоотехнигүүд, ветврачнууд, мүн хүтэлбэрилхы партийна, советскэ, ниитын, ажахын хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Соёлой байшангууд, клубууд, библиотекэнүүд Буряад орондо олошоронхой. Эрдэм ухаан, литература, искусство амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Радио, кино, ном, газетэнүүд арад зоной ажабайдалда бүхөөр нэбтэрэн ороо.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикадаородой искусствын, литературын һайндэр боложо байна.Ород культурын бүлэг олон ажал ябуулагшад эндэ хабаадана. Энэмнай республикын культурна ажабайдалда**хи тайхамшагта** ушар болоно. Агуу**ехэ**ород совет культурын түлөө**лэгшэдэй** ехэ туһаламжа хүргэдэг **байһанайнь** элитэ гэршэ энэ һайн**дэр** болоно бшуу.

Коммунис парти, **Советскэ правительство** республикын ажалшадай амжалтануудые үндэрөөр сэгнээ. 1959 ондо Россида Буряадай һайн дураараа ороһоор гурбан зуун жэл гүйсэһэнэй ойтой дашарамдуулан, республика Ленинэй орденоор шаг**нагдаа** һэн.

Буряад арад, республикын бүхы ажалшад ойн баяртай дашарам**дуулан дүнгүүдээ** сэгсолон гаргаха зуураа, **Коммунис** партида, Советскэ правительствада, агуу**ехэ**ород арадта ехэ **баяр** баясхалангай **үгэнүүдээр** хандана. Юуб гэхэдэ, **Коммунис** партиин, Советскэ прави**тельствын,** агуу**ехэ** ород арадай аша туһаар Совет Буряадай ажахын, соёл культурын амжалтанууд **түйлагдаа** бшуу.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Плену**мэй** түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр **зоригжоһон** бүхы совет арад коммунизм манай орон дотор байгуулха тэмсэл шэнэ шадал хүсэтэйгөөр, **амжалтатайгаар** бэелүүлнэ. Эгээл энэ үедэ манай республикын ой тэмдэглэгдэжэ байна.

Республикын ажалшад КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй, республикын ойн хүндэлэлдэ ажалай ехэ бэлэгүүдые барюба гээд ойн баярай **сессидэ** хабаадагшад Танда баяртайгаар мэдээсэнэбди. Буряадай промышленность болзорһоонь уридшалан, июниин 21-дэ, хахад жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэб дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10,3 миллион түхэригэй продукци гаргаа. Хүдөө нютагуудай ажалшад мяха, үндэгэ, нооһо абаха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэбэ.

Республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ баян үргаса хуряахын, малаа тэжээлээр хүсэд хангахын түлөө үсэд шангаар тэмсэнэ. Хабарай тарилгын хүдэлмэри богони болзорто, эрхим шанартайгаар хэгдэнхэй. Мүн шэниисэ тариха газар 100 мянга гаран гектараар үргэдхэгдөө. Ашагтай һайн ургамалнууд болохо горох, кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха урдынхиһаа горитой ехэ газарта таригдаһан.

Долоон жэлэй табадахи **жэлэй** түсэбые **болзорһоонь** уридшалан дүүргэхэ бүхэроссин мүрысөөндэ оролсожо, республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Тиигэжэ 8,5 миллион нүүд **тарлан** гүрэндэ худалдагдаха. Мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха жэлэй **түсэб** уридшалан дүүргэгдэхэ. Республикын промышленность продукци гаргаха түсэбөө декабриин 27-до дүүргэхэ байна.

Совет Буряадай хүдэлмэришэд, колхознигууд, арадай интеллигенци бүхы совет арадай, түрэл партиингаа, агуу**ехэ** Эхэ оронойнгоо урда ехэ уялгатайгаа мэдэржэ, республикынгаа саашадаа һалбаран хүгжэхын, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, Программые бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, долоон жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ. Бидэнэр, ойн баярай сессидэ хабаадагшад, республикын бүхы ажалшадай нэрэһээ КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрое, Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумые, Министрнүүдэй Соведые иигэжэ найдуулнабди.

Совет гүрэнэй һүр жабхаланта хүсэнэй, илагдашагүйн энэ үндэһэн болгошо СССР-эй арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

Манай агуу**ехэ** Эхэ ороной бүхы арадуудай аха нүхэр болгошо агуу**ехэ** ород арадта алдар соло!

Алдарта Коммунис парти, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитет мандаха болтогой!

(Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сесси дээрэ нэгэн дуугаар баталагдаба).

Улаан-Үдэ хото

Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведтэ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоһоор 40 жэлэй ехэ һайндэртэй дашарамдуулан, республикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албан хаагшад, профсоюзай организацинууд болон бүхы ажалшадые ВЦСПС-эй Президиум халуунаар амаршална. Долоон **жэлэй** түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, **Буряадай АССР-эй ажалшадай** материальна болон культурна ажабайдалай дээшэлхын, **Советскэ** Союзай Коммунис партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, Советскэ Союзай Коммунис партиин Программые ажал хэрэг дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ саашадаа амжалта түйлахыень хүсэнэбди.

ВЦСПС-эй Президиум.

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

МОСКВА, июлиин 5. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Монголой Арадай Республикын **Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр** томилогдоһонтойнь дашарамдуулан, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юмжагиин Цеденбалда амаршалгын телеграмма эльгээгээ. Н. С. Хрущев ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө, мүн өөрынгөө нэрэһээ нүхэр **Ю.** Цеденбалда халуун баяр хүргэн, элүүр һайн ябахыень, МНР-эй социалис байгуулалтын аша туһада, монгол арадай хүгжэн мандаха хэрэгтэ ашата үрэ ехэтэй ажал ябуулгадаа бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Буряадай АССР-э[й] Верховно Соведэй баярай сесс[и]

Совет засагай ашаар буряад арадаймнай «хүлөө дүрөөдэ, гараа гангазагада» хүргэһэн домог баярта дүшэн жэл гүйсэбэ. Һүүлшын хэдэн һарын туршада республикымнай ажалшад алдарта дүшэн жэлэйнгээ һайндэртэ хаба шадал соогоо бэлдээ, ажал хэрэг дээрээ амжалта түйлан, һайндэрөө угтаба.

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ондоогоор шэг шарайгаа хубилганхай. Үйлсэ бүхэниие Улаан тугууд, уряа лозунгнууд шэмэглэнэ. Хүн бүхэнэй шарайда баярай ошон бадарна.

Дүлэтэ дүшэн жэлэй ойдо зорюулагдаһан Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй баярай сессиин нээгдэһэн үсэгэлдэрэй 14 час болохоёо байба. Оперо, баледэй театрай газаа республикымнай Верховно Соведэй депутадууд, баярай сессидэ колхоз, совхозуудһаа, промышленна предприятинуудһаа уригдаһан айлшад олоороо сугларна. Удангүй үдэрэй 2 час болоходо, депутадууд, айлшад һууряа оложо һуунад. Театрай сценын улаан хилэн хүшэгэ дээрэ «БурАССР-эй 40 жэл» гэһэн бэшэг холоһоо аржын харагдана. Сценын ара талада үргэгдэһэн Улаан тугуудай тэгэндэхи дээрэ Ленинэй орден толорно.

Иигэһээр байтар ойн баярай сессиин президиум, 1916 онһоо КПСС-эй гэшүүн Мария Михайловна **Сахьянова** түрүүтэй сценэдэ гаража ерэбэ. Тэдэнэй дунда КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр **А. П. Кириленко**, МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Ю. Цеденбал**, бусад республика, область, хизаарнуудһаа ерэһэн айлшад бии.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Намжил Гармаевич **Балдано** ендэр дээрэһээ:

— Нүхэдүүд! Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитын организацинуудай, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сесси нээгдэбэ,—гээд соносхобо.

Трибунада гараһан депутат **Д. Д. Лубсанов** ойн баярай сессиин Хүндэтэ президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Президиумые, эб найрамдалай түлөө эсэшэгүй тэмсэлшэ, элитэ ехэ марксист-ленинец нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэйгээр һунгаха гэһэн дурадхал оруулба. Зал соо нэрьемэ ехэ альга ташалга удаан үргэлжэлбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **А. У. Модогоевой** «Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын 40 жэл» гэһэн элидхэлые ойн баярай сессидэ хабаадалсагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаа. Нүхэр Модогоев элидхэлэйнгээ эхиндэ КПСС-эй Буряадай обкомой, Бур АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө баярай сессидэ хабаадалсагшадые амаршалаад, тэдэнээр дамжуулан, республикынгаа бүхы ажалшадые амаршалжа, ажал хэрэгтээ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Элидхэл соо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан, продукци үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн түрүү предприятинуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдтэ баярай амаршалга хүргэгдөө.

Элидхэлэй һүүлээр сессиин президиумдэ түрүүлэгшээр байһан нүхэр Балдано КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр **А. П. Кириленкэдэ** үгэ үгэхэдэнь, зал соо байгшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Буряад ороной бүхы ажалшад мүнөөдэр Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 40 жэлэй гайхамшагта ойе тэмдэглэжэ байна гэжэ нүхэр А. П. Кириленко үгэеэ эхилнэ. Энэ һайндэр болбол гансашье буряад арадай бэшэ, мүн бүхы совет арадуудай ехэ һайндэр мүн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй правительствын, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой, Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө, тэрэшэлэн нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой үмэнэһөө Таанадые, танаар дамжуулан, республикын бүхы ажалшадые ойн ехэ һайндэртэй дашарамдуулан амаршалаад, ниитын, мүн өөһэдын хубиингаа ажабайдалда ехэ амжалта хүсэхыемни зүбшөөгыт гээд саашань нүхэр Кириленко хэлэбэ.

40 жэлэй туршада буряад арадай экономико болон соёл культурадаа түгэс амжалта түйлаһан тухай,ород ба буряад арадай, мүн бүхы совет арадуудай халуун хани барисаан тухай, манай орондо коммунизм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй дэлгэржэ байһан тухай һайн һайхан үгэнүүдые үгэ хэлэгшэ омог баяртайгаар дурдана. Бүхы совет арадтай суг хамта партиин XXII съездын, Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхын тула Буряад ороной бүхы ажалшад хүсэ шадалаа гамнахагүй байһан тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр А. П. Кириленко сессидэ хабаадагшадые, мүн республикын бүхы ажалшадые Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан үшөө дахин амаршалаад, коммунизм байгуулха хэрэгтээ амжалта түйлахые хүсэнэ.

Һүүлээрнь тэрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой, Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй КПСС-эй Буряадай обкомдо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээһэн амаршалгын бэшэг уншажа үгэхэдэнь, зал соо нэрьемэ альга ташалган болоно.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Ю. Цеденбалда** үгэ үгтэнэ гэжэ президиумэй түрүүлэгшын соносхоходо, зал соо мүн лэ үни удаан альга ташалган нэрьешэнэ.

Нүхэр Ю. Цеденбал Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 40 жэлэй гайхамшагта ойтой дашарамдуулан, ойн баярай сессидэ хабаадагшадые, мүн республикын бүхы ажалшадые МНРП-гэй Центральна Комитедэй, Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө гүн сэдьхэлһээ амаршална.

Нүхэр Цеденбал совет арад, тэрэ тоодо буряад арад болон монгол арадай хоорондохи үни удаанай, хэтэ мүнхын хани халуун харилсаа холбоон, аха дүү ёһоной харилсан туһалалсалга, үнэн зүрхэнэй хани барисаан тухай дэлгэрэнгыгээр ородоор хөөрэнэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Цеденбал коммунизм байгуулгадаа амжалта түйлахыень совет арадта халуун зүрхэнһөө хүсөөд:

Бүхы дэлхэй дээрэ олон национальна һүр хүсэтэ Советскэ Союз мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой!

Уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй алдарта манлай, марксизм-ленинизмын илалта түгэс тугые дээрэ үргэжэ ябаһан Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

Монгол, совет арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой!

Социалис хани барисаанай оронуудай, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бата бэхи нэгэдэл, жагсаал мандаха болтогой!

Удаань «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаг лэ!»—гээд монголоор юрөөхэдэнь, сессидэ хабаадагшад үни удаан нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

МНРП-гэй Центральна Комитедэй, Монголой Арадай Республикын правительствын үмэнэһөө КПСС-эй Буряадай обкомдо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хани барисаанай һүлдэ—Улаан туг барюулхадань, сессидэ хабаадагшад баһал альгаа үни удаан ташана.

Тэрэнэй һүүлээр Эрхүүгэй ажалшадай үмэнэһөө Эрхүүгэй хүдөөгэй облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **А. В. Гриценкэдэ** үгэ үгтэнэ. Нүхэр Гриценко Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойн баярай һайндэртэй дашарамдуулан, республикын ажалшадые партиин Эрхүүгэй обкомуудай, облгүйсэдкомуудай үмэнэһөө халуунаар амаршалаад, Буряадай АССР-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй нэрэ дээрэ эльгээгдэһэн амаршалгын бэшэг сессиин президиумэй түрүүлэгшэдэ нэрьемэ альга ташалган доро барюулна.

Удаань Шэтын хүдөөгэй облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Н. И. Дмитриев** ендэр дээрэ гаража, областиингоо бүхы ажалшадай үмэнэһөө халуун амаршалга мэдүүлнэ.

— Буряадай АССР-эй али бүхы талаараа хурдан түргэнөөр хүгжэһэн ушар хадаа ленинскэ национальна политикын толотомо амжалта боложо үгэнэ.

Манай областиин болон танай республикын ажалшад хэр угһаа хойшо нэгэн хамта ябажа, Совет засагай түлөө тэмсэһэн, партизануудай хүдэлөөндэшье эдэбхитэй шударгыгаар хабаадалсаһан.

Мүнөөшье нэгэн адли зорилго урдаа табижа, ажахы болон соёл культураяа улам саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ, хоорондоо мүрысэжэ байнабди,—гэбэ.

Аха дүү хальмаг арадай үмэнэһөө Хальмагай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Э. А. Сангаев** үгэ айладхаба. Тиихэдээ коммунизм байгуулха хэрэгтэнь буряад арадта аха дүү хальмагуудай үнэн зүрхэнэй һайн һайхан хүсэлэл элирхэйлжэ, һүүлээрнь аха дүү арадуудай халуун хани харилсаанай тэмдэг һүлдэ болгон Улаан туг барюулба.

Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **А. А. Мильмухамедов** республикымнай ажалшадые ехэ һайндэртэйнь дашарамдуулан халуунаар амаршалжа, буряад арадай нэрэ дээрэ татар барималшын бүтээһэн В. И. Ленинэй бронзо зураг дүрсэ бэлэглэбэ.

Красноярска хизаарай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **Т. В. Тюриков** мүн лэ нютаг хизаарайнгаа олон түмэн ажалшадай үмэнэһөө гүнзэгы ехэ талархал элирхэйлбэ.

— Совет засагай оршон ма[...] байгаа дүрбэн тэгшэ 40 жэлэй[...] дотор Буряад ороной ажалша[...] мунис партиин хүтэлбэри дор[...] арадай, СССР-эй бусад арадуу[...] ни халуун туһаламжын ашаа[...] номико болон соёл культураяа[...] бтар түргэнөөр хүгжөөжэ ш[...] байна. Энэнь аха дүү удмурт [...] тон ехээр баясуулна,—гэжэ [...] тын АССР-эй Элүүрые хамга[...] министр **К. М. Морошкина** сэд[...] хүдэлгэн мэдүүлбэ.

Удаань холын хойто Яхад [...] түлөөлэгшэ, Яхадай АССР-эй В[...] но Соведэй Президиумэй түрүү[...] нүхэр **Овчинникова** үгэ хэлэж[...] ряад арадай саашанхи ажал [...] тэнь ехэ амжалта, ажабайд[...] зол жаргал хүсэбэ. Удаань [...] уралан бүтээһэн зүйлнүүдые, [...] хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн ном[...] болон сэгээ уудаг чарон гэдэг[...] дага амһарта бэлэглэбэ.

Тувын арадай үмэнэһөө [...] Верховно Соведэй Президиумэ[...] рүүлэгшэ **Б-К. Ш. Долчанмаа** [...] шалгын үгэ яриба. Тиихэдээ «[...] лэй турша дотор ажахы болон[...] культураяа хүгжөөхэ хэрэгтэ [...] ма амжалта түйлаһан байнат[...] тнай манай Коммунис партиин[...] мэргэн хүтэлбэриин аша урэ м[...] юм даа» —гэжэ онсолон тэмдэ[...]

КПСС-эй Хабаровскын край[...] секретарь **А. В. Ажгибковай** үг[...] һонирхолтой байба.

— Би Буряадай республ[...] хүдэлһэн хүнби. Ушар тиимэһэ[...] най ехэ һайндэр намда үлэмж[...] тээр узэгдэнэ. Алас-Дурна зүг[...] дэй үмэнэһөө бүхы буряад а[...] эгээл халуун амаршалга хүргэ[...]

Элбэг дэлбэгээр, һайн һайх[...] ажаһуухын түлөө арад зон гээш[...] дэ мянган жэлэй турша дотор[...] мэлзэһэн, тэмсэһэн байха юм. [...] энэ һанал хүсэлынь иматтал [...] ехэ Октябриин социалис револю[...] аша туһаар бэелүүлэгдээ б[...] Энэнэй нэгэ бодото баримтань[...] вет Буряад ороной хүгжэлтэ [...] но.

Түрэл һайхан Коммунис пар[...] тэрээнэй эсэгэ—Ленин ба[...] мартаха дуран ээлүүдгүй хүж[...] даа.

Олон янзын арһа яһанай ху[...] баатарлиг тэмсэлэйнгээ ашата [...] хан аша үрые мүнөө амсажа [...] на, коммунизм байгуулхын [...] шэн зоригтойгоор тэмсэнэ.

Арадуудай хани барисаан [...] бэхижэнэ.

Социалис Буряад орон али [...] талаараа тэгшэ һайханаар сэс[...] һалбарна. Энэнь социалис ба[...] лалтын илаһанай, марксизм-л[...] низмын үзэл бодолдо үнэн [...] байһанай толотомо гэршэ боло[...]

Партиингаа хүтэлбэри [...] ажаллаха гээшэ эрхим жаргал.

Мүн саашадаашье агуу**ехэ** [...] нин багшынгаа захяа заабарии[...] дото хэрэг дээрэнь бүрин гүйсэ[...] бэелүүлхын, арадуудай хани б[...] саа бэхижүүлхын хойноһоо тү[...] гүй оролдосотойгоор тэмсэхэ [...] һамнай лабтай.

Буряад арадай саашанхи а[...] хэрэгтэнь амжалта хүсэнэбди. [...] мунис партида, совет арадта а[...] соло!

Коммунизмын һаруул һа[...] ерээдүй тээшэ эдэбхитэй шуда[...] гаар эрмэлзэн ябаа буряад ар[...] алдар соло!—гэжэ нүхэр Ажги[...] алдар солыемнай дуудан юрөөба[...]

Өөһэдынгөө арадые түлөөлжэ[...] һэн нүхэд Горно-Алтайн национа[...] на областиин облОНО-е даа[...] СССР-эй Верховно Соведэй деп[...] **О. И. Тартыкова,** Хакасай Авт[...] мито областиин гүйсэдкомой түр[...] лэгшын орлогшо **В. И. Росля[...]** гэгшэд мүн лэ хани халуун а[...] шалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

— Буряадай АССР-эй 40 ж[...] ойн һайндэр хадаа манайшье һа[...] дэр болоно. Үнгэрһэн үе хуга[...] дотор манайшье национальна о[...] гой ажабайдалда үндэһэн ехэ [...] билалтанууд тохёолдоо. Эдэ бүга[...] мнай Коммунис партиин лэ аша[...] һаар ха юм даа... Эрхүүгэй [...] ластьдо ажаһуугаа аха дүүнэрт[...] бүри ехэ амжалта, хүгжэл дэл[...] рэл хүсэнэ,—гэжэ Буряадай Ус[...] Ордын национальна округой түл[...] лэгшэ нүхэр **Енисеев** мэдүүлбэ.

Удаань Буряадай Агын нац[...] нальна округой ажалшадай үмэ[...] һөө КПСС-эй Агын окружко[...] секретарь нүхэр **Макаров** үгэ [...] ладхаба.

— Анхан нүүдэл ажаһуудал[...] байһан гэгдэнги буряад арад [...] нөө үедэ баатарлиг ажалаараа к[...] мунизм байгуулха хэрэгтэ ху[...] таяа оруулна. Энэ ямар һайхан [...] би заяан, зол жаргал гээшэб! —[...] жэ нүхэр Макаров тэмдэглэбэ.

Һүүлээрнь КПСС-эй Централ[...] Комитедтэ, СССР-эй Верховно Со[...] дэй Президиумдэ, СССР-эй Минис[...] нүүдэй Соведтэ амаршалгын бэ[...] угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр батал[...] дан абтаба. Мүн тиимэ бэшэг КП[...] эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрог[...] РСФСР-эй Верховно Соведэй Пре[...] диумэй, РСФСР-эй Министрнүү[...] Соведэй нэрэ дээрэ эльгээгд[...]

Сессиин һүүлээр Буряадай р[...] публикын болон Москвагай арти[...] нуудай хүсөөр ехэ һонирхол[...] концерт харуулагдаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй промышленна предприятинуудые, совхозууд болон колхозуудые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажал хүдэлмэридөө амжалта түйлаһанайнь түлөө **РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха гэбэл:

Улаан-Үдын **оньһожоруулагдамал шэлэй заводые;**

Баргажанай леспромхозые;

Хандагатайн леспромхозые;

Большереченскэ загаһанай заводые;

Хориин колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин **Чисаанын совхозые;**

Кабанскын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин **Шергинскэ совхозые;**

Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин **«Знамя Ленина» колхозые;**

Зэдын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин **Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозые;**

Хяагтын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин **Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозые.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай Доодо-Жэрэмэй хүдөөгэй библиотекые, Улаан-Үдэ городой „Прогресс“ кинотеатрые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, соёл культурын хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулһанайнь түлөө **РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха гэбэл:

Улаан-Үдын хүдөөгэй районой **Доодо-Жэрэмэй хүдөөгэй библиотекые;**

Улаан-Үдэ городой **«Прогресс» кинотеатрые.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй П. П. Постышевой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын городой Пионернүүдэй ордониие, Хориин хүдөөгэй районой Үльдэргын найман жэлэй һургуулиие РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар амжалтатай ажалайнь түлөө **РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха гэбэл:

Постышевой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын городой **Пионернүүдэй ордониие;**

Хориин хүдөөгэй районой **Үльдэргын найман жэлэй һургуулиие.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ РСФСР-эй габьяата барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Барилгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө **РСФСР-эй габьяата барилгашан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

1. **АНДРЕЕВ Яков Михайловичта** — «Бурстрой» трестын дархашуулай бригадирта.
2. **БАЗАРОВ Даши Дамбаевичта** — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шулуушадай бригадирта.
3. **БАРДАКОВ Григорий Михайловичта** — 154-дэхи барилгын трестын комплексно бригадын бригадирта.
4. **БУРМИСТРОВА Ефимия Ивановнада** — «Бурстрой» трестын ахалагша инженертэ.
5. **ГАБДРАХМАНОВ Абудар Михахметовичтэ** — 2-дохи барилгын трестын комплексно бригадын бригадирта.
6. **НИКИШАЕВ Николай Петровичто** — заводой штукатурщигуудай бригадирта.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ РСФСР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай

Хүдөө-ажахыда аша габьяатай байһанайнь түлөө иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо гэбэл:

РСФСР-эй габьяата агроном

1. **АВТУШЕНКО Сергей Сергеевичтэ** — агроном, Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын туршалгын станциин туршалга-үйлэдбэриин ажахын директортэ.
2. **ДУБРОВСКАЯ Лидия Ивановнада** — Буряадай үрэ жэмэстэ станциин ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэ.
3. **ЕЛАНОВ Семен Онгоевичто** — агроном, Баргажанай колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин начальнигта.
4. **ЛЕВЕНКО Виталий Ивановичта** — овощой сорт туршадаг Буряадай гүрэнэй участогые даагшада.
5. **ШАМАНОВ Иннокентий Ивановичта** — Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхозой главна агрономдо.

РСФСР-эй габьяата зоотехник

1. **ЖАЛСАРАЕВ Жамсаран Жалсараевичта** — зоотехник, Баргажанай колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэдэ.
2. **РЕЩИКОВА Августа Иннокентьевнада** — зоотехник, Мухар-Шэбэрэй инкубаторна шубуунай станциин директортэ.
3. **ТИТОВ Василий Иннокентьевичтэ** — зоотехник, Кабанскын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин начальнигта.
4. **ЦОКТОЕВ Бимба Дарижаповичта** — Хяагтын колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехнигтэ.
5. **ЧЕТКОВА Лариса Борисовнада** — зоотехник, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын таһагай начальнигта.

РСФСР-эй габьяата ветеринарна врач

1. **ЛАМКИН Серафим Ивановичта** — ветеринарна врач, Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагшын уялгые дүүргэгшэдэ.
2. **МОНТОЕВ Будда Гатаповичта** — Баргажанай колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ветеринарна врачта.

РСФСР-эй хүдөө ажахын габьяата механизатор

1. **НУРМИНСКИЙ Иннокентий Николаевичта** — инженер-механик, Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагшада.
2. **ТЮТРИН Николай Григорьевичто** — техник-механик, Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэдэ.
3. **ЦЫРЕНОВ Лыгден Цыреновичтэ** — техник-механик, Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозой үйлэдбэриин управлениин Суулгын совхозой директортэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй промышленность, транспортын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Уралан нарижуулха талаар аша габьяатай байһанайнь түлөө иимэ нэрэ зэргэ олгохо гэбэл:

РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша

1. **ГОРБАТЕНКО Георгий Сергеевичтэ** — Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводой газогенераторна станциин начальнигта.
2. **ЗАНГЕЕВ Кирилл Зандановичта** — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахалагша технологто.
3. **ИВАНОВ Иван Калистратовичта** — Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын токарьто.
4. **ЛЕНХОБОЕВ Галдан Ленхобоевичто** — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой модельщигтэ.
5. **НЕМОЧИН Владимир Ивановичта** — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай слесарьтэ.
6. **ЯКОВИШИН Александр Яковлевичта** — Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын локомотивна деногой мастерта.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Шавкун Н. Г., Шапхоев А. У. гэгшэдтэ РСФСР-эй профессионально-техническэ һуралсалай габьяата мастер гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Профессионально-техническэ һуралсалай талаар габьяатай байһанайнь түлөө **РСФСР-эй профессионально-техническэ һуралсалай габьяата мастер** гэһэн нэрэ зэргэ олгохо:

1. **ШАВКУН Николай Гавриловичта** — Буряадай АССР-эй 2-дохи профессионально-техническэ городской училищиин мастерта.
2. **ШАПХОЕВ Андрей Устиновичта** — Буряадай АССР-эй 2-дохи профессионально-техническэ городской училищиин ахалагша мастерта.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва, 1963 оной июлиин 2.

Хаа хаанагүй халуун баяр, хани һүхэсэлэй оршондо...

Мартагдашагүй концерт

Эдэ үдэрнүүдтэ манай ниис[...]л хотын Ленинэй орденто опе[...] болон баледэй театр саг үр[...]лжэ хүн зоноор халима дүүрэн [...]йна. Энэньшье ойлгосотой. [...]ахадааб гэхэдэ, агуухэ ород [...]эл культурын һайндэр үнгэр[...]хэеэ манай республика гай[...]лтай олон бэлигтэйшүүл нэгэ [...]ро хүрэжэ ерэшоо бшуу.

Уржадар үдэшэ оперо бо[...]н баледэймнай театр хүн зо[...]ор дүүрэн байба... Чайков[...]иин нэгэдэхи концертын шэди[...] айлганууд сугларагшадай [...]дьхэл хүдэлгэн зэдэлнэ. Таба[...]хи симфониньшье баһа замха[...]агүй удаанаар, хүнэй сэдьхэ[...]эй тон нариихан утаһа дайран, [...]ар нэгэн бахархал, баярай [...]р болон тарана. Манай рес[...]убликын ниислэлэй ажалшадта [...]дээжэ болоһон Эрхүүгэй фи[...]рмониин симфоническа ор[...]естртэй хамта хүндэтэ айлшад[...]ай, ССР-эй арадай артистнар [...]лексей Филиппович Кривченя [...]олон Павел Алексеевич Сереб[...]ков гэгшэд уран бэлигээ дэл[...]бэ. Хэниинь хэншье гэшэгүй, [...]оюулаа ганса манай орондо бэ[...]э, мүн хилын саанашье үргэ[...]ёор суурхаһан эдэ хоёр гай[...]амшагта бэрхэшүүлые сугла[...]агшад нэрьемэ халуун альга [...]ашалгаар угтаа. Ленинградай [...]онсерваториин ректор, профес[...]ор, пианист Павел Серебряко[...]ой Чайковскиин нэгэдэхи кон[...]ерт гүйсэдхэһыень хэзээшье [...]артахаар бэшэ.

— Гайхалтай, жэгтэй һайхан [...]айна даа!— гэжэ Железнодо[...]ожно районой хүүгэдэй боль[...]ицын врач Анфиса Ивановна [...]илотинатай хөөрэлдэхэдэмнай, [...]дьхэлээ доһолонгёор һаналаа [...]эдүүлээ. Шагнажа һуугшадай [...]арайшье тэдэнэй сэдьхэлэй [...]эр зэргэ доһолһые гэршэлжэ [...]йгаа.

Алексей Кривченя Мельнигэй [...]олон Кончагай аринуудые даб[...]агдашагүй уран һайханаар гүй[...]эдхэжэ, хэдэ дахин сценэ [...]еэрэ дуудуулан гараһан байна.

Буряадаймнай республикын [...]оргоһоор дүшэн жэлэй ойдо зо[...]юулагдаһан энэ концерт шаг[...]агшадта хэзээшье мартагдаха[...]үйнь лабтай.

А. Жамбалдоржиев.

Ород соёл культурын һайндэр үнгэргэхэеэ ерэһэн хүндэтэ айлшаднай республикымнай зарим аймагуудаар ябажа ерэбэ. Уржадэр Кабанскын ажалшад хүндэтэ айлшадаа ород гуримаар хилээмэ, дабһа барин угтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: композиторнууд В. Фере, Е. Родыгин, А. Островский, Л. Израйлевич гэгшэд угтамжын үедэ.

В. НИКОЛАЕВАЙ фото.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

РЕСПУБЛИКЫН БАЯР

Аба СССР эсэгынгээ
Ашата дүүнэрэй нэгэниинь
Ажалша уран республикамнай
Алдарта хэрэгүүдээ баяжуулһаар,
Дүлэтэ солынгоо сасараан соо,
Дүшэ балтын наяраан соо,
Дүшэ наһаяа гүйсэнхэй,
Золтой шарай шарайлан,
Зоной дунда жагсанхан.
Хүндэтэ ойень угтажа,
Хүхюу баяртай бидэнэр
Хүл дээрээ зогсонобди!

Багша Ленинһээ юрөөлтэй
Баатар залуу республикамнай
Баруун гараа үргэжэ,
Баран бидэнэрээ амаршална.

— Аха, Сэлэнгэ нютагуудаар
Арба мянган басагадшни
Ханхинама һайхан дуугаараа
Хамаг олоноо баясуулаг лэ!

Хори, Яруунын нугануудаар
Хори мянган хүбүүдшни
Хүсэ шадалай һорёондо
Хүн зоноо гайхуулаг лэ!

Түрэл республика шиниингээ
Түүхэтэ һайхан хэрэгүүдые
Хургаа даража тоолошогүйл,
ГууРһаар бэшэжэ барашагүйл,
Үүрэй толоноор эхилээд,
Үдэшэ болотор уншахаар
Ошото поэмэ зохёохоёо
Омог зүрхэмни тэгүүлнэ.
Хурса булад гуурһаяа
Хурга гартаа абажа,
Бэхэтэй сэнхир лагбангаа
Бэе тээшээ дүтэлүүлбэб..

Угалзата торгон энгэртээ
Улаан орден толоруулһан
Баяртай золтой Буряадмаа
Баруун гараа мүр дээрэм
Табижа ерээд хэлэнэ,
Таатай һургаал үгэнэ:
— Чимит дуула, мүнөөдэр
Шэнэ поэмэ бү эхил!
Басагад, хүбүүд, үбгэдүүд
Баяртай жабхалан энэ үдэр—
Баран бултадаа поэдүүд лэ!
Зүрхэн бүхэндэ уургайлаа
Зүндөө түрэһэн дуунуудынь
Дайдын аглаг уужамда,
Даляа гүйсэн ниидэнэл.
Хонгёо бэлигээрээ, мүнөөдэр,
Коммунизмын үеын тэрэ дууе
Хүхюу омог зүрхэнһөө
Хүн бүхэн зохёог лэ!
Баярта үеынгөө поэмэ
Баран булта зохёожо,
Наран тээшэ һарбайха
Нангин һайхан баглаагай
Набшаһа сэсэгынь болгог лэ!
Ажалай илалтые мүнхэлхэ
Арадай дансын хуудаһанда
Алтан мүрнүүдынь толорог лэ!

Эрхэ сүлөө, жаргалые,
Эрэлхэг габьяата ажалые
Эхинэй эхин болгожо,
Арадай зохёоһон магтаалһаа
Арюун гимн байхагүйл!

БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭБ

Буряад оронойумнай 40 жэлэй ойн баярые угтуулан, мүнөө ородой соёлой һайндэрэй үнгэржэ байһанда манай интеллигенциһээ гадна, бүхы хүдэлмэришэд, таряашад тон урматай.

Ород түрүү искусствын элитэ ажал ябуулагшад, уран зохёолшод, композиторнуудай Буряадаймнай ажалшадтай хани ёһоной уулзалга хэжэ, баян мэргэжэл шадабаряа дамжуулан байхада, эзэлүүдгүй минии хүмүүжүүлэгшэд байһан ород мастернууд, инженернүүд, техническэ эрдэмтэд эли тодоор һанаандам ороодхино.

Зэдын Дэрэстэйһээ ерэһэн юрын хүдөөгэй хүбүүе хоёр жэл соо һургажа, паровозой машинистын туһалагша болоторнь мэргэжүүлһэн Улаан-Үдын ЖУ-гай багшанар Петр Анисимович Оборчук, Андрей Алексеевич Поздняковые бүхэли наһандаа һанажа ябахаб. Тиигээд хэды жэл түмэр замда ажаллахадаа, сэрэгэй албанда ябахадаа, мүн лэ ород үетэн нүхэдһөө, ахамад зонһоо һайн һургаал абадаг байгааб.

Олон түмэн студентнэрэй город гэжэ суурхадаг Томск хотодо элитэ профессорнүүд, доцентнүүдэй һурагша байжа, инженерэй мэргэжэл абаһан минии зол мүн лэ ород зоной туһаламжаар лэ олгогдоо бшуу.

Мүнөө би Буряадай индустриин гигант—ЛВРЗ-гэй электромашинын цехэй электромашинануудые туршадаг станциие даанаб. Үйлэдбэриин шэнэ шэглэлдэ заводоймнай орохо ябадалда ородой хуушанай предприятинуудай коллективүүд ехэхэн туһа хүргэнэ. Би нёдондо Запорожец, Челябинск, Краснодар хотонуудай тепло-электровозуудые заһабарилдаг предприятинуудта ошожо, нүхэд ёһоной халуун туһаламжа, һургаал тэндэхи мэргэжэлтэдһээ һайсахана абажа ерээ һэм. Мүнөө өөрынгөө ажалда манай станциинхид түрүү дүй дүршэл шадаал һаа үргэнөөр хэрэглэхые оролдожо, даалгагдаһан хүдэлмэреэ ходоодоо һаадгүйгөөр бэелүүлнэбди.

Ц. Аюшеев,
ЛВРЗ-гэй инженер.

Манай айлшад—уран зохёолшод (зүүн гарһаа) Александр Андреев, Всеволод Кочетов гэгшэд Улаан-Үдэ хотымнай үзэсхэлэн газарнуудтай танилсажа байна. И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Буряадай АССР-эй арадай ажахын хүгжэлтые харуулһан выставкэ нээгдэнхэй

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай ажахын, соёл культурын выставкэдэ табигдаһан түхеэрэлгэнүүдые ерэһэн хүнүүд хаража байна. И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Һайндэрэй бэлэгүүд

✪ Валовой продукци бүтээхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые 105,7 процент, зайн гал гаргаха даабаряа 107,9 процент дүүргээд, олон мянган түхэеригэй продукци арадай ажахыда түсэбһөө гадуур үгтөө гэжэ Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллектив баяртайгаар мэдүүлнэ. Эндэ машинист В. Стряпухин, Н. Вотяков С. Рассохин, слесарьнүүд П. Тепляков, Д. Осипов гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана. Эдэнэр халаан бүриинтөө даабариие 120—125 процент дүүргэнэ.

И. Бурдуковский,
Улаан-Үдын ТЭЦ-эй кадрнуудай таһагай начальник.

✪ «Бурятцелинстрой» трестын коллектив байрын гэр бариха хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Түсэбэй ёһоор 3619 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүдые бариха байһан аад, 5012 дүрбэлжэн метр тушаагаа. Мүн 500-гай орондо 2500 хониной байра баряа. 576 толгой тугалай 5 байра баригдаа.

Ф. Башухаев,
«Бурятцелинстрой» трестын постройкомой түрүүлэгшэ.

✪ «Забайкаллес» комбинадай Алексей Павлович Кудряшевой даадаг бага комплексно бригада модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые 130 процент дүүргээ. Мүн Петр Нагуманов, Василий Спиридонов, Иван Иванов гэгшэдэй бригаданууд баһал һайнаар ажаллаа. Эдэнэр модо отолхо, шэрэхэ хахад жэлэйнгээ даабариие 110—118 процент дүүргээ.

Н. Тюрнев.

✪ Хүрбын леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид — июниин 19-дэ дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10500 кубометр эрхим шанартай модо арадай ажахыда эльгээгээ. Мүнөө тус коллектив июль һарынгаа даабариие амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

А. Григорьев,
леспромхозой партбюрогой секретарь.

Һайндэрэй вахтада

Тэрбагатайн «Маяк» колхозой гэшүүд республикынгаа 40 жэлэй ойе бэлэгтэй сэлэгтэйгээр угтаба. Бурнашевой гүүртын һаалишад оролдосотой ажалаараа онсо шалгарна. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо бүхы гүүртээрээ үнеэн бүриһөө 1240 кг һү һаажа, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин бүхы фермэнүүдэй дунда түрүү һуури эзэлээ. Ажалдаа амжалта туйлаһанайнь түлөө энэ гүүртын коллективтэ колхозой правлениин, партийна комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Фермын түрүү һаалишад бүришье ехэ амжалта туйлаба. Жэшээнь, Валентина Ефремова 6 һара соо үнеэн бүриһөө 1470 кг һаагаа. Мүн Галина Богачева, Екатерина Шупова гэгшэд түрүү һаалишанһаа заахашье гээгдэнэгүй.

Тиин колхознай гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые 350 центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

М. Селифонкин,
колхозой бухгалтер.

Түсэбһөө гадуур 29 мянган түхэриг

Хориин үйлэдбэриин управлениин һү бүйлүүлгын предприятинууд Буряадайнгаа түүхэтэ һайндэрые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаба. Эндэхи ажалшад валовой продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб 108 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 29 мянган түхэригэй продукци гаргаба.

Тоһоной заводууд сооһоо Чисаанын тоһоной завод (мастерынь нүхэр Букшинова) бүришье һайн амжалта туйлаа. Тэрэ заводоорхин түсэбэй ёһоор үйлэдбэрилһэн тоһонойнь 60 процент дээдэ зэргын шанартай байха байһан аад, харин тэрэнээ 90 процентдэ хүргэбэ.

Д. Урбазаев.

Түгнын голдохи уулзалга

— Буряад орон түрүүшынхеэ [...]эд хэдэ хонобошье, танай [...]йгалай үмэнэхи тала нютагай [...]йханиие, ажалша малша арадай[...]ай сэдьхэлэй арюуниие мэдэхэ [...]лобоб,—гэжэ Хушуун-Үзүүрэй [...]уб соо сугларһан Түгнын голэй [...]алшадта хандан, Москвагай [...]ан зохёолшо Александр Андрее[...]й хэлэхэдэ, нэрьемэ альга та[...]лтан удаан замхаагүй. Хэдэн то[...] романуудай автор А. Андрее[...]е, мүн тэрээнтэй ерэһэн [...]ан зохёолшод Дмитрий Кова[...]в, Дмитрий Смирнов, Борис [...]остюковский болон бүлэг буряад уран зохёолшодые сугларагшад халуунаар угтаа.

Һүүлээрнь хүндэтэ айлшаднай Калиновка гэжэ шэмээшэг тосхон ошожо, тэндэхи таряашадтай зүрхэнэй халуун хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлһэн байна.

Холымнай айлшад хизааргүй уужам тала дайдада хони мал хаража байдаг буряад зоной ажабайдалаар ехэтэ һонирхоһон байна. Тэдэнэр «Знамя Ленина» колхозой эрхим түрүү хонишон Даша Сангаевай отарада хүрэжэ, ажал хэрэгтэйнь, ажаһуудалтайнь танилсаһан.

Д. Дамбаев.

[...]ни инаг илдам хоёр
[...]анаш ходош сугтаа ябана.
[...]рыт: гар гараа барилсан,
[...]ргы замаараа эбтэй дабшана.

Мойһон нюдэтэй буряад басаган,
Мэшэеэн энеэбхилнэ ород хүүхэн.
Нэгэ эсэгын эхир хүүгэдтэл
Нэнгэн тэбэрилдэн байхадаа
хүхюухэн.

Эдэнэй үгэ найдамтай

Республикын һайндэрэй урда тээхи нэгэ үдэр. 40 жэлэйнгээ ойе ямар амжалтаар угтаһан, хэр ехэ ажалай бэлэг бариһан, экономико, культураяа саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ ямар алхам хэһэн тухайгаа согсолон гаргажа байһан үдэрнүүдэй нэгэн. Республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараһан Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикынхид мүрысөөнэйнгөө дүн согсолхо зуураа, халаан, бригадануудай абаһан уялгаяа хэр зэргээр дүүргэһэн тухай тодорхойлжо байба. Утаһа ээрэлгын, сэмбэ нэхэлгын цехүүд энэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулба.

...Машина, станогуудай жэгдэ абяан нэгэшье минутада замханагүй. Ута рядуудай хоорондохи станогуудай хажууда ажаллажа байһан эхэнэрнүүдэй олонхинь толгойдоо улаан пулаадхан боонхойнууд. Эдэмнай социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, амжалта туйлаһан коммунис ажалай ударнигууд гээшэ. Мүн хэдэн машинануудай хажууда улаан тугханууд үлгөөтэй. Зарим нэгэ түрүүшүүлэй туйлаһан амжалта харуулһан тусхай хуудаһан, уряа лозунг яһала олон, хүнэй обёорхо газарта хадаатай. Эдэнэр утаһа ээрэлгын, сэмбэ нэхэлгын цехүүдтэ ороһон хүн бүхэнэй анхаралые хандуулна гэхээр. Али нэгэ цехтэ ажаллажа байһан хүнүүдтэй гү, али хүтэлбэрилхы нүхэдтэй хөөрэлдөөгүйшье һаа, социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ, амжалта туйлагдажа байһые ойлгохоор. Эндэ бүхы юумэн эмхи гуримтай, эртээнһээ хараалагдаһан, үнинһөө бэелүүлэгдэжэ байһан ёһо гуримаар хэгдэнэ хэбэртэй, хаа хаанагүй ариг сэбэр. Мэгдэжэ, яаражашье байһан хүн харагданагүй. Харин нооһо ээрэгшэд, сэмбэ нэхэгшэдэй гар түргэнөөр, уран наряар хүдэлнэ, утаһа нягтаруулан жэгдэрүүлнэ.

Нооһо ээрэлгын цехэйхид һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэй бэелүүлбэ. Ганса июнь һарын уялга болзорһоонь урид 105,5 процент, ажалай бүтээсэ туйлаха даабари 101 процент, сорт сортоорнь утаһа ээрэлгэ 97 процент дүүргэгдээ. Гадна түхеэрэлгээ ашагтай һайнаар хэрэглэхэ талаар ехэ бүтээсэ туйлагдаа.

— Манай цехэйхид бии байһан түхеэрэлгэ, машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар ехэ амжалта туйлаба. Энэмнай Россин Федерациин бүд нэхэдэг түрүү фабрикануудай, жэшээлхэдэ, Москвагай «Освобожденный труд» фабрикын туйлаһан хэмжээтэй адлирхуу болоно,—гэжэ цехэй начальнигай орлогшо Н. К. Спиридонов хөөрэнэ.

Оролдосотой һайнаар ажаллажа, амжалта туйлахаһаа гадна, үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, фабрикын хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг гэрнүүдэй гудамжа, талмай сэбэрлэхэ, ногооруулха, ариг сэбэр наринаар сахиха гэхэ мэтэ асуудал цехүүдэй халаануудай хоорондо сонсохогдоһон конкурс дотор хараалагданхай. Эдэ бүхы эрилтын ёһоор, эгээл һайн үрэ дүн харуулһан Степан Георгиевич Скуратовай халаан нооһо ээрэлгын цех дотор түрүүлжэ гараа. Тус халаанайхид үнинһөө мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэһэн халаанай утаһа ээрэгшэд нооһо ехээр алмаа, голодоһогүйгөөр ажаллана. Түрүүшүүлэй нэгэн Мария Трофимова ажал хэрэгээ, хуби заяагаа үнинһөө хойшо түрэл болоһон фабрикатаяа холбонхой. Ажалдаа абьяастай энэ хүдэлмэришэн хэдэн жэлэй туршада нэгэшье голодоһо гаргаагүй, һайн шанартай продукци үгэнэ. Мүнөө тэрэнэй ээрэһэн бүхы утаһанай 50 процентнь эрхим шанартайгаар тушаагдана. Утаһа ээрэгшэ Мария Бобылева бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхынгөө хажуугаар, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Ном худалдаха наймаалагшагүй киоск эмхидхэжэ, конкурсын үедэ цехэйхидэй дунда 105 түхэригэй ном тарааха уялга тэрэ һайн дураараа абаа һэн. Гурбан халаанай хүдэлмэришэдэй дунда 112 түхэригэй ном тэрэ тараажа шадаа. Тиихэдэ ганса өөрынгөө халаанай дунда 40 түхэригэй ном худалдахын орондо, 62 түхэригтэ наймаалба.

«Үйлэдбэриин 420 минута» гэһэн темэтэй хүдэлмэришэдэй конференци үнгэргэгдэхөөр бэлдэгдээ. Түсэб зохёолгын ниитын бюро цехэй эдэбхитэдтэй хамта энэ конференци бүхы талаһаань һайнаар бэлдээ. Утаһа ээрэгшэ хүдэлмэришэн бүхэн ажалай сагые хэр зэргэ зүбөөр хэрэглэнэб, үйлэдбэреэ хайшан гэжэ эмхидхэнэб, ажалай бүтээсые хэды ехээр дээшэлүүлхэ шадалтайб гэжэ тодорхойлхын тула ехэ юумэн хэгдээ. Мүрысөөнэй дүн согсололгын энэ үдэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан конференци нэгэ шухала хэмжээ ябуулгын, тусхайлбал, фабрикада ород искусствын түлөөлэгшэдтэй уулзалгын болохо дээрэһээ хойшолуулагдаһан байна.

— Конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан манай цехэйхидэй түрүү 6 хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо, эрхим аппаратчица Любовь Баландина коммунистнуудай партиин кандидадаар абтаа,—гэжэ цехэй нормировщица Л. И. Разувай хөөрэбэ. Мүн уралан нарижуулгын 9 дурадхал оруулагдаһан, ханын хэдэн газетэ гаргагдаһан байна. Тус цехэйхид спортивна мүрысөөндэ хабаадалсадаг, хамтаараа кино, театр ошодог, ном уншажа, өөһэдынгөө һанамжа тухай хөөрэлдэдэг болоо.

Утаһа ээрэгшэдэй нооһоор олон янзын, элдэб үнгэтэй нарин сэмбэ нэхэгшэдэй цех дотор мүн лэ ариг сэбэр, улаан пулаадхан толгойдоо уяһан олон эхэнэрнүүд ажаллажа, республикынгаа һайндэртэ бэлэг болгон бариха нооһон бүдэй һүүлшын метрнүүдые нэхэжэ байна. Тэдэнэй нэхэһэн үнгэ бүриин нооһон бүд тусхай шалгалта хэхэ таһаг, үйлэдбэридэ тушаагдана.

«Сэмбэ нэхэгшэ Валя Войлокова ажалай бүтээсые 1965 ондо туйлагдаха хэмжээндэ хүргэбэ» гэжэ бэшээтэй улаан тугхан цех дотор үлгэгдэнхэй. Мэргэжэлээ һайнаар шудалһан, үнинэй эндэ ажаллагшадай нэгэн Валя Войлокова ганса һайн шанартай сэмбэ нэхэдэг юм. Тэрэнэй жэшээгээр ажаллажа, нэгэшье голодоһо гаргахагүй, ганса һайн шанартай продукци гаргаха, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдожо байһан сэмбэ нэхэгшэд олон.

— Хүнэй дура буляаха элдэб янзын һайн шанартай нооһон бүд нэхэхэ зорилгоёо һайнаар дүүргэхые оролдонобди. Тиигэншьегүй яахабибди. Бүхы совет араднай гайхамшагта амжалта туйлана ха юм. Манайшье эхэнэрнүүд хүнэй хойно оронгогүй, бултадаа һайнаар ажаллахые оролдонобди,—гэжэ сэмбэ нэхэгшэ Маша Нестерова хөөрэнэ. Маша Нестерова, Александра Сизых, Тамара Ковалева болон бусад даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ, түсэбһөө гадуур 300—300 гаран метр эрхим шанартай нооһон бүд нэхэн гаргаа. Мүн сэмбэ нэхэгшэдые хэрэгтэй утаһаарнь хангаха даабаритай бэлэдхэлэй таһагай хүдэлмэришэд Дарья Тумурова, Екатерина Афанасьева даабаряа 140—150 процентдэ хүргэнэ. Түрүүшүүлэй зэргэдэ үнинэй оролсоһон Дарья Тумурова июниингээ даабариие 162 процент дүүргэнхэй.

Сэмбэ нэхэлгын цехэй дундаһаа һайндэрэй конкурсдо Мария Григорьевна Бойковагай халаан эрхимлэжэ гараа. Тус халаанайхид июниин түсэбые 102 процент дүүргээ, даабариһаа гадуур 2842 метр нооһон бүд нэхэн гаргаа. Тэрэнэй ехэнхинь һайн шанартай гэжэ сэгнэгдэбэ. Энэнь сэмбэ нэхэгшэдэй туйлаһан ехэ амжалта болоно. Цехэй үшөө 34 хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо.

**

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын коммунис ажалай фабрика республикынгаа һайндэрые ажалай шэнэ бэлэгтэйгээр угтаба. Ойн һайндэр болотор алмаһан нооһоор 20 мянган метр сэмбэ нэхэхэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, 21 мянган метр нооһон бүд нэхэһэн тухайгаа тэдэнэр элидхэбэ. Шэнэ технологи шудалжа, залуушуулай, ухибүүдэй хубсаһа оёхо үшөө 4 ондоо янзын бүд нэхэдэг болохо гэһэн үгэеэ тэдэнэр дүүргээ.

С. Бардамова.

Баяр хүргэнэб

Улаан-Үдэ хотымнай оршондо Лазо гэжэ тосхон бии. Тэндэ жэрбэгэр ногоохон жэмэстэ модон соо томо байшангууд тобойлдон харагдадаг. Энэ хадаа бэеынгээ эрэмдэгһээ, үбгэ наһан болоһонһоо гүрэнэй тэдхэмжэдэ абтаһан зоной байра.

Эзэрхэг дайсадай добтолгоһоо Эхэ ороноо хамгаалалсаһан баатарнууд, ажалай булгатад, олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй бүлэ шэнги эндэ ажаһуудаг, амардаг, сэнгэдэг. Тэдэнэрэй алинһаашье ямар ажаһуунабта гэжэ асуугаа һаатнай, «Коммунис партиингаа, арадайнгаа засагай ашата һайхан үргэмжэдэ хүртэһэн бидэнэр баяр баясхалантай байдагбди» гэжэ харюусаха.

Бидэнэрэй байдал, хубсаһа, хоол түгэс, бардам байхаһаа гадна, хүхихэ, сэнгэхэ, сэдьхэл һаналаа тэдхээхэ бүхы юумэн бии. Жэшээлхэдэ, ном уншаха дуратай хүнэй эрилтэдэ баян библиотекэ, шэнэ газетэ, журналнууд, шатар, лотодо мээхэйшүүлэй хэдыншье олон дүхэригтэ хүрэмөөр хэрэгсэлнүүд; дуу хүгжэмдэ, зүжэг нааданда абьяастайшуулые эмхидхэһэн уран һайханай хэдэн кружогууд, кино, радио, телевидени —манда үгы юумэн үгы даа...

Байшангайнгаа дэргэдэхи ажахыда хаба шадал соогоо хамһалсадагбди. Бишыханааршье һаа, өөһэдымнай хабаадалгатайгаар ургуулһан мангир, хартаабха, абаһан үндэгэ, һү эдижэ, ууха һуухода бүришье амтатай шэнги байдаг.

Урданай хаанта хархис үедэ һаа, маанад мэтэ зон яалтай байгаа гээшэбибди? Гуйраншалжа амидараа болохо гү, али хосорхомнайл урдаал һааб даа. Тиигэжэ һанахада, мүнөө манай эдлэжэ байгааша жаргал юугээршье сэгнэшэгүй үнэтэй.

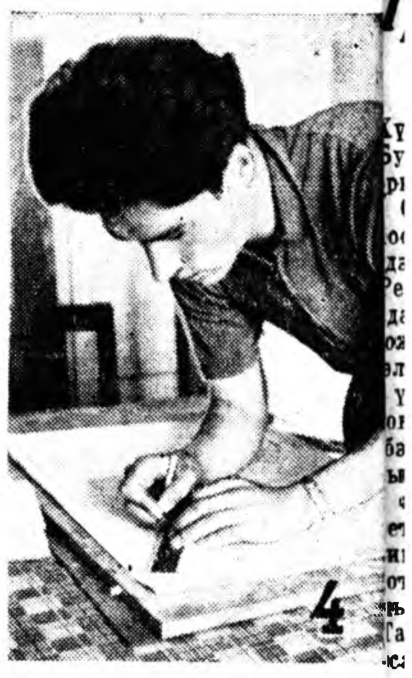
Буряадайнгаа республикын 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, агуухэ Ленинэй Коммунис партидаа, түрэл һайхан засагтаа халуун зүрхэнэйнгөө гүнһөө барагдашагүй баяр хүргэнэб.

Б-М. Дышинов,
Улаан-Үдэ городой инвалидуудай байшан

Эрдэм ухаанай гуламта

Улаан-Үдын вокзалhаа сэхэ зүүлжэ ошоходо, хүжэ тэнгэриин хүхэ торгон хүшэгые хада уулатайнь халхалан, үльгэр домог соохи шэнги үндэр сагаан ордон ербын харагдана. «Хүдөө ажахын дээдэ hургуули» гэжэ алтаар бэшэhэн үгэнүүд аржына.

Эндэхи дүрбэн дабхар ордоной уужам сэлигэр коридорнууд соогуур ябабал, ёhотойл аяншалга хэхэт. Зүрхэ сэдьхэл эжэ эхигүй баяр, омогтохолоор билтарха. Манай залуушуул иимэ hаруул, гэрэлтэй аудитори, кабинедүүд соо hуужа, эрдэмтэд профессорнүүдэй элидхэл шагнана, дээдэ мэргэжэл шудална бшуу. Бодоод үзыт. Агууехэ Октябриин урда тээ Буряад оронhо дээдэ hургуули гэжэ байгаа аал? Харин мүнөө республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдэдэ 4 дээдэ hургуули бии юм.

Энэ ехэ ордон соо элидхэл, лекцинүүдэй забhарлалгын үеэр ерэжэ ороод үзыт. Студентнэрэй олон гээшэнь! Мүнөөдэр эдэмнай студентнэр, үглөөдэр—хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болохо бшуу. Энэ институт 1935 ондо нээгдэhэн юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо 28 жэлэй туршада 2 мянга гаран хүнүүд дүүргэжэ гараад, республика дотороо, мүн бэшэшье область, хизаарнуудаар ажаллажа байдаг.

Эрдэмэй энэ ехэ ордон соогуурхи кабинет, залнуудые тоолохо болоо hаа, нилээд олон. Чертежно залай үүдэндэ ерэбэбди. Столнууд дээгүүр саарhанай hаршаганаан, гуурhанай сахинаан замханагүй. Спортзал. Хүнгэн залуу хүбүүд, басагад бүмбэгэ сохино, теннис наадана. Волейбольно команда ээлжээтэ мүрысөөтөө эрхилнэ.

...Коридор соогуур ябажа ябатараа, институдай аспирант Ким Маханчеевтэй уулзашабабди. Ким согтой хүхюун, шог зугаатай. Хүхинэ, хөөрэнэ. Хоёр жэлэй урда тээ энэ hургуули эрхимээр дүүргээд, Хэжэнгын совхозой суута хонишон, СССР-эй Верховно Советэй депутат Цынгэ Буянтуевай бригадада ажаллахаяа ошоо hэн. Хэhэншье юумэнь яhала ехэ. Мүнөө аспирантурада ороод, hуража байна.

— Хори гаран хүн эндэ, аспирантурада hуранабди. Хаа яа Цынгэ Буянтуевичтаа ошогшоб. Hайн байна даа,— гээд Ким энеэбхилнэ. Манайшни институт шэнэ гэртэ орожо, сэнгэлиг гоё болоо даа. Зүүн Сибирь соо энээндэл адли hуралсалай байшан үгы хаш.

Тобшоор хэлэхэдэ, мүнөө манай институдта 1700 гаран студентнэр hурана. Табан факультедтэй 30 гаран кафедра, кабинедүүд нээгдэнхэй, 200 гаран багшанар, тэрэ тоодо 6 профессор хүдэлнэ. Эрдэмтэд В. Р. Филиппов, И. А. Спирюхов, П. А. Овчинников оролдолго хэшээл гарган, залуу үетэндэ эрдэм ухаа заажа, хэhэн ажалаараа, шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэреэр олоной дунда мэдээжэ болонхой.

— Парти, правительствамнай эрдэм наукада угаа ехэ анхарал хандуулдагынь элитэ. Тиимэhээ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые эрхимээр бэлдэхэ гээшэ манай гол зорилго болоно. Ерэхэ жэлдэ институдаймнай студентнэрэй тоо заочнигуудтаяа хамта 3 мянга гаран болохо юм,—гэжэ институдай проректор В. Я. Суетин омогорхонгёор хөөрэнэ.

Студентнэрэй хүхюун согтой, дуутай шуутай ажабайдалые студент ябаагүй хүн хүсэд мэдэхэгүйшье байжа магад. Мүнөөдэр элидхэл, газетэ, номууд; эрдэмтэдэй шэнэ шэнэ шэнжэлгын мэдээнүүд, театр, кино тухай арсалдаан сэсэрлигэй сэбэр агаар, хамтын байрын хаhатай байдал...

Хүдөө ажахын институдай гол байшангай урдуур гурбан сагаан гооронсонууд ербылдэнэ. Энэмнай—студентнэрэй хамтын байранууд гээшэ. Ёhотойл город тогтошоо гэхээр. Сэбэр hаруул таhалга соогоо амархадашье аятай, номоо үзэхэдэшье урматай.

Нэгэдэхи байрын 94-дэхи таhалга. Хоёр залуухан басагад—ерээдүйн ветеринарнууд Александра Вахрамеева, Вера Заусаева—номоо үзэжэ hуубад.

— Ветврачай мэргэжэл хүндэшэг даа. Түрүүшээр малай гэдэhэ, дотор урбуулха, ухашалхадаа жэрхэдэhэм хүрэн алдагшабэлэй. Тиигэhээр hураа, дадаагшаб,—гэжэ Вера хөөрэнэ.

Хамтын байрада, нэрээншье хабатай уужам hаруул. Дабхар бүхэндэнь уншалгын таhагууд. Хамтын гурбан байрын хоорондо ариг сэбэрэй мүрысөөн hара бүхэндэ үнгэргэгдэнэ, нэгэдэмэл вечер, концерт, хатар танцанууд эмхидхэгдэнэ. Хүн бүхэн сүлөөтэй сагаа ехэ үрэтэй, hонирхолтойгоор үнгэргэдэг. Институдай библиотекэ уран hайханай тусхай мэргэжэлэй номуудаар баян.

Тус институдта республикын нютаг бүхэнhөө хүбүүд, басагад сугларжа, табан жэлэй туршада эрдэм ном шудалдаг шуу.

Г. Дашибылов.

1. Баруун таладань хүдөө ажахын институдай hуралсалай ордон. Зүүн таладань студентнэрэй хамтын байранууд.

2. Ветеринарна факультедэй нэгэдэхи курсын студентнүүд Александра Вахрамеева, Вера Заусаева хоёр таhалга соогоо номоо үзэжэ hууна.

3. Элидхэлэй аудитори соо.

4. Механизациин факультедэй студент Игорь Тяпкин чертеж зуража байна.

Л. Хайдуровай фотонууд.

Республикын түрүүшын ойн hайндэр иигэжэ үнгэрөө hэн

Буряад оронойнгоо 40 жэлэй ойн баярые мүнөө үнгэргэжэ байхадань 39 жэлэй саада тээ республикын түрүүшын жэлэй ойн hайндэрэй ямараар үнгэргэгдэhэн тухайнь тобшо тэдыгээр хэлэхэ хүсэл түрэнэ.

Буряад-Монголой Автономито Республикын нэгэдэхи ойн hайндэрые үнгэргэхэ тухай БурЦИК-гэй тусхайта тогтоол 1921 оной май hарада гаргагдаhан байгаа. Хото хүдөөгэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ, Буряад ороной хани барисаае улам батадхаха гэhэн уряа лозунг доро ойн hайндэр үнгэргэгдэхэ ёhотой гэжэ тус тогтоол соо онсо тэмдэглэгдэhэн байгаа. hайндэртэ зорюулагдаhан баяр ёhололые Дээдэ-Үдэ хотодо үнгэргэхэ гэжэ заагдаа hэн. Тиихэдэ ниислэлнай тон бишыхан, оройдоол 18 мянган хүнтэй, диилэнхинь ганса дабхар модон гэрнүүдтэй, нарихан, элээ шоройдо дарагданхай үйлсэнүүдтэй hэн. Оройдоол хэдэхэн арбаад хүдэлмэрищэдтэй шэлэй, арhа элдэлгын, архи пэрэдэг заводууд тиихэ үедэ бии hэн. Эгээл томо предприятинь хадаа Дээдэ-Үдэ хотын түмэр замай станциин депо байгаа.

Гансашье Дээдэ-Үдэ хотодо бэшэ, мүн республикын аймагуудай түбүүдтэ, hуурин болон улусуудта энэ hайндэр үнгэргэгдэхэ гэжэ хараалагдаа hэн. Тус hайндэрые үнгэргэхэ зорилгоор 10 хүнhөө бүридэhэн тусгаар комисси байгуулагдаа бэлэй. Август hарын нэгэ болон хоёрто үнгэргэгдэхэ энэ hайндэрэй тодо түсэб «Бурят-Монгольская правда» газетын хуудаhанууд дээрэ хэдэн дахин толилогдоо hэн.

БурЦИК-гэй тогтоолой гараhанай hүүлээр удангүй Ленинэй үйлсэ гоёон шэмэглэгдээ. Соведүүдэй талмай дээрэ сэрэгэй парад болон митинг үнгэргэхэ зорилгоор саг зуурын үндэр трибунанууд табигдаа hэн.

Энэ hайндэртэ ород тосхонуудhаа болон буряад улусуудhаа олон тоото айлшад уригдаа hэн.

Ажалай ордон соо (мүнөө ород драмын театрай гэр) июлиин 29-дэ БурЦИК-гэй, совнаркомой болон горсоведэй хамтын баярай заседани боложо, Буряад-Монголой республикын тогтоhоор нэгэ жэлэй ойдо зорюулагдаhан элидхэл М. Н. Ербанов хээ. Республикымнай ойн hайндэр тэмдэглэлсэхээр Монголhоо, Түгэдhөө, Яхадhаа, Башкирhаа Хальмагhаа, Москваhаа, Эрхүүhээ, Шэтэhээ тусхай делегацинууд ерэжэ, дээрэ дурдагдагша заседани дээрэ амаршалгын халуун үгэнүүдые хэлэhэн байна. Мүн манай ороной олон хотонуудhаа амаршалгын телеграмманууд абтаа.

Үглөө үглөөгүүрынь Ленинэй үйлсэдэ жагсаал хэхэеэ хүнүүд олооро сугларжа эхилээ hэн. Эгээ 8 час 45 минутада паровозуудай хүугай доро тэдэнэр революциин түлөө унаhан тэмсэлшэдэй хүшөөгэй дэргэдэ сугларжа, митинг эмхидхэhэн байна. Гурбан трибуна дээрэhээнь нэгэ доро гурбан ораторнууд үгэ хэлээ. Тэрэнэй hүүлээр сэрэгэй парад эхилжэ, удаань ажалшадай жагсаалнууд талмай дээгүүр болон Ленинэй үйлсөөр hубарин гараhан байна. Тэрэ үедэ Дээдэ-Үдэдэ бии байгаа гурбан автомашинанууд уряал лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй үйлсэнүүдээр ябажа, митинг болон суглаануудые эмхидхэhэн. Ажалшадай ямаршье hаадгүйгөөр митинг болон суглаануудые үнгэргэхынь зорилгоор Ленинэй үйлсөөр мори унаагай ябахыень хориhон юм. Тэрэ үдэр городой ори ганса «Эрдэм» кинотеатрта уран hайханай фильм харуулагдаа hэн. Хүдөөhөө ерэhэн буряадууд хэды ехээр айхашье hаа, hонирхон, гайхан түрүүшынхеэ кино хараа бэлэй. Уран hайханай самодеятельностиин бүлгэмүүдэй гэшүүд «hураагүй балай», «Ажахын татабари» гэхэ мэтэ hонирхолтой сценкэнүүдые үйлсэ болон талмайнууд дээрэ табяа. Мүнөө «Детский Мир» магазинай байдаг гэр соо эмхидхэгдэhэн выставкэ олоной анхарал хандуулаа бэлэй. Тэрээн дээрэ урданай байдалhаа абтаhан дүрэ зурагууд, жэшээлхэдэ, ламын хайшан гэжэ юрын малша зониие хуурадаг, лама баяшуудай аашалдаг байhые харуулhан угаа hонирхолтой дүрсэнүүд табигдаа. Тиихэдэ ЦИК-гэй (мүнөө облпрофсоведэй байшан) гэр дээрэ гартаа дүлэтэн байhан туг бариhан ород хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэ буряад малша хүниие хүтэлөөд ябаhаар дүрсэлэн харуулагданхай байжа, олоной анхарал татаа hэн.

Үдэшэнэиинь үйлсэнүүд болон талмайнууд дээрэ баhал хүн зон олооро сугларжа, наада зугаа эмхидхэhэн, улаан тугуудаар болон табан хушуунуудаар шэмэглэгдэнхэй уряа лозунгнуудые дээрэ үргэн ябаhан юм. Ажалай байшангай зал соо буряад арадай аман зохёолой үдэшэ үнгэргэгдэжэ, хүн зон ухаантүй олон суглараhан юм.

hайндэрэй хоёрдохи үдэртэ городой бүхы хүн зон ипподром тээшэ шэглээ hэн. Тэндэ республикымнай түрүүшын спортивна hайндэр—«Сур харбаан», үнгэргэгдөө hэн. Буряад бүхэ барилдаан, номо hуршаар харбаан, мори урилдаалган, мүн хүнгэн атлетикээр, футболоор болон гимнастикаар мүрысөөн болоо. Илажа гарагшадта шагнал болгон монгол эмээл, гүрэмэл ташуур, алтан болон мүнгэн часынууд, hүнэй машинанууд, анзаhанууд, хажуурнууд болон бусад зүйлнүүд үгтөө hэн. Энэ түрүүшын «Сур харбаанда» Алайр, Боохоной, Ага, Хориин, Сэлэнгэ болон бусад нютагуудай барилдаашад, мэргэшүүл, hорёошод хабаадаhан байна.

Иимэрхүү hайндэрнүүд Буряад-Монголой республикын бүхы аймагуудта, мүн олон тоото улус болон тосхонуудта hонирхолтойгоор, олон зоной хабаадалгатайгаар үнгэрөө hэн. Иигэжэл республикымнай тогтоhоор түрүүшын жэлэй ойн hайндэр тэмдэглэгдээ бэлэй.

Тэрэ гэhээр 39 жэл үнгэрөө. Түүхын хэмжээгээр абажа харахада, богонихон энэ саг болзор соо хэды ехэ хубилалтанууд Буряад орондомнай болоо гээшэб! Хүн зониинь ямараар хубилааб! Тэрэ республикынгаа тогтоhоор түрүүшын жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхада, кинодо орохоёо айн шархааhан ажалша малша буряад зоной үри хүүгэд мүнөө эрдэмтэд, инженернүүд, багшанар, врачнууд, агрономууд болонхойл. Түрэл арадаймнай литература болон искусство гансашье манай орондо бэшэ, мүн хилын саанашье мэдээжэ болонхой. Эдэ бүхы гайхамшагта хубилалтануудые hанаад үзэхэдэм, тэрэ ЦИК-гэй байшангай оройдо зурaатай байhан гартаа дүлэтэмэ улаан туг бариад, нүгөө гараараа малша буряадые хүтэлhэн ород хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшын дүрэ шарай эзэлүүдгүй нюдэндэм харагдана. Иигэжэ ээм ээмээ түшэлсэн эбтэйгээр ябажа, ород арадай аха дүүгэй халуун туhаламжаар манай республикын шэг шарай үльгэр домог соохидол түргэн хубилаа бшуу.

Г. Банчиков,
БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ.

ТАБАДАХЯА ЭРХИМЛЭЖЭ ГАРАБА

Зүүн-Сибириин түмэр замай эдир техникүүдэй ехэ мүрысөөн Эрхүү хотодо hаяхан үнгэргэгдөө.

Түхэрээлдэhэн харгыгаар ямар командын бүтээhэн электровоз эгээ ехэ ашаа багахан түлишэ хэрэглэн, багахан саг соо холо зайда абаашанаб, тэрэ команда илажа гараха гэhэн гурим тогтоогдонхой. Мүн 20 метр нэгэ тээшээ шуудтаа гараhан харгыгаар локомотивууд урилдаха байба. Анхарал татамаар дүрсэтэйгөөр электровозой бүтээгдээд байгаа hаа, мүн лэ нэмэри очко абтаха заабаритай.

Тэндэхи «Локомотив» стадион дээрэ хамтадаа 15 команда арбан табан электровозуудые сугларагшадай анхаралда табиба.

hурагшадай бэлиг шадабари, эрдэм мэргэжэл элитээр тодорхойлхо энэ шангаа мүрысөөндэ Улаан-Үдын 65-дахи hургуулиин hурагшад табадахяа түрүүшын hууринда гараа. Тус hургуулиин эдир техникүүд Валерий Садыков, Николай Игумнов гэгшэд илангаяа габьяатай.

Н. Крашневский.

Комсомольск-на-Амуре городойхид түрүүлнэ

Россиин Федерациин зоно бүхэндэ «Б» класста наададаг футболистнуудай дүhэа ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэжэ, эндэ шадамар бэрхэ командануудынь урагшаал дабшажа ябана. Жэшээнь, 12-дохи уулзалгада наадаhан Комсомольск-на-Амуре командын футболистнууд Барнаулай «Темп» бүлгэмэйхидые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, үшөө хоёр очкотой болобо. Тиигэжэ эдэнэрнай бусад командануудта орходоо hураггүй холо ошожо, абажа боломоор 24-hөө 16 очкотой түрүүлжэ ябана. Владивосток город айлшалhан Омскын бэрхэ команда талмайн эзэдтэй наадахадаа, уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор дүүргээ. Мүн Благовещенскын «Амур» командынхид Прокопьевскын «Шахтерые» 2:0, Томскын футболистнууд Ангарскын «Старт» бүлгэмэйхидые 3:1 тоотойгоор шүүhэн, Эрхүү, Красноярскын команданууд тэнсэhэн байна. Арбан хоёр уулзалгын удаа 14 очкотой Омскын команда хоёрдохи, удаадахи hууринуудта 12—12 очкотой болоhон Красноярскын, Барнаулай команданууд гаранхай.

В. Моргунов.

Нейсе мүрэнэй домог

Советскэ Союзай Герой, гвардиин капитан Дарма Жанаевай арюун дурасхаалда зорюулагдаба

О, ши, Нейсе, Германи-дайдын hудал,
Омог буряад хүбүүнэй шуhанай дуhал
Арюудхажа мэлмэрэн мүнхэ сагуудта,
Аалихан сэгээрэн урданаш Дунайн сэсэгүүдтэ...

Зүүн холо наран зүгэй уудамда,
Зүүдэнэй hайхан Байгал далайн орондо
Оёоргүй сээжэhээ хүнхинэхэ дууниинь гунигтай.
О, ши, Нейсе, мэдыш Байгал юундэ гунигтайб?

Талымнай уляангир эдуушанда юугээ hануулбаб?
Тамата хүйтэн уйда юундэ гасуулбаб?
Худан-Бэлшэр набшаар дүүрээд юу хүлеэнэб?
Хуушан нэгэ гэр хон жэн юундэ барайнаб?

О, ши, Нейсе, сэбэр hайхан түрөөлши,
Огторгой доро ши гэгээн үдэр зүгнөөлши.
Шуhанда бузарhан Гитлерэй сабхиин түбэрөөе,
Ши Бухенвальдын ёрото hүниие үзөөлши.

Зоригтой hэшхэлтэй Худанай тэрэ хүбүүн
Зол жаргалыешни бусаан эрьедэшни ерээ түрүүн.
Үхэлэйнь дохёо үүрээр Померании доhолгоо,
Үхэр буунуудна Рейхстагай хэрэм hолбоолоо.

О, ши, Нейсе, хаагааш Хэжэнгын хүбүүе,
О, Нейсе, хэн гаталхаб аюулта шамайе.
Хүнэй hэе урадхуулан байгааш ууртай.
Хүүемэ долгиёо татад гээгүйш харатай.

Буряад хүбүүн Бабжын хүбшэргэй татанхай.
Баруун зүгтэ Берлин hүгэдэн шатанхай.
Хэжэнгэ, Худан—үзэсхэлэн нютаг дайдада —
Хээрын үргы хүхэ дүлөөрөө hалабараа майда.

Ай даа, Нейсе, хүбүүнэймнай заяаниинь,
Алдар солотой эхэдээ бусаха hанааниинь...
Сэлмэг халуун шарайдань бү харуулыш оёороо,
Сэхэ ерэhэн hомонhоо хоргодуулыш долгёороо.

Эй даа, Нейсе, алин бэ Дармамнай,
Эрьеыешни гаталаад дайсады сохёо хамнай.
Эрын зүрхэн, эритэ мэсэмнай хатуу хамнай.
Эй даа, Нейсе, үгыл даа, үгы хүбүүмнай.

Дуугайл огторгой Хэжэнгээр манай....
Дулаахан намаагаар hэльеэн хүльбэрнэ зунай.
Хүхэрмэ hэбхеэн үүлэ сараад hанаатаа.
Хүнэй сэдьхэл дуранда Геройн домог дуряатаа.

Ц. Рэгзенов.

Хэлэhэн үгэдөө хүрэбэ

Улаан-Үдын пивэ шанадаг заводой коллектив хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид — июниин 27-до дүүргээ. Республикынгаа тогтоhоор алдарта 40 жэлэй ойн hайндэрэй дүтэлхэ бүри энэ предприятиин хүдэлмэриншэд хүдэлмэреэ үдэрhөө үдэртэ улам эршэдүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ.

Заводой эрхим хүдэлмэришэд Н. Ф. Кокшарова, Н. Ф. Клименко, Т. К. Петухова, А. В. Турчан болон бусад илангаяа hайнаар ажаллана. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабарие 120—130 процент дүүргэнэ.

Тус заводой коллектив мүнөө хахад жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур үшөө хэдэн мянган түхэригэй пивэ гаргажа, ойн hайндэртэ бэлэг болгон худалдаа наймаанай предприятинуудта эльгээбэ.

Н. Олзоев.

ХОНИНОЙ НООhО ХАЙШАЛАГШАДАЙ БҮХЭРОССИН КОНКУРС

Волгоградска областиин «Приволжский» совхоз (телеграфаар абтаба). Хониной нооhо хайшалагшадай Бүхэроссин конкурсдо хабаадагшадай дүн гаргагдаба. Хониной нооhо хайшалалгаар Россин чемпионой нэрэ зэргэ Ставрополиин хайшашан Байрамкулов, Ростовhоо ерэhэн басаган Еременко гэгшэдтэ олгогдоо. Нүхэр Байрамкулов 7 часай туршада хүдэлөөд байхадаа 177 хони, нүхэр Еременко 133 хони хайшалhан болоно.

Манай республикаhаа ерэhэн хайшашад яhала hайн үрэ дүн түйлаба. Сэлэнгын совхозой хайшашан Анатолий Вамбуев нэгэ хониной нооhые 1 минута 8 секунда соо гэхэ гү, али 7 часай туршада 101 хони хайшалhан зэргэтэй. Хайшалалгынь шанар hайн.

Пима-Ханда Мункоева, Буряадай 1963 оной чемпион Галина Доржиева Ивалгада түйлаhанаа дээшэлүүлбэ. Мункоева—100 хони, Доржиева 96 хони хайшалhан жэшээтэй.

1963 оной чемпион Николай Нурбуев бирагүйшэлөөр хүдэлбэ. Үдхэн нооhотой, эбхэлээтэhэн арhатай Кавказай нарин ноото hото хонидые хайшалхадань бэрхэшэг байшоо хаш.

Ф. Зубенко.

Колхоздо туhална

Ноёхоной 8 жэлэй hургуулиин hурагшад XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн туhа хүргэнэ. Мүнөө тус hургуулиин 7-дохи болон 8-дахи классуудай hурагшад хонидой нооhо хайшална. Тэдэнэй дундаhаа hурагшад Содном Цыбенов, Георгий Лумбунов, Геннадий Эрдынеев, Иван Ванданов болон бусад онсо шалгарна. Тэдэнэр тус тустаа халаан соо 20 хониной нооhо хайшалха даабаритай аад, үдэр бүри 30—35 хонидой нооhо hайн шанартайгаар хяргажа, колхозой правлениин болон парткомой зүгhөө мүнгэн шанда хүртөө.

С. Биликтуев.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

✦ **Улаан-Үдын хоёрдохи** барилгын училищиин hурагшад үйлэдбэриин практика гарахаар Түнхэнэй «Сибиряк» колхоздо ошоhон байгаа. Эдэнэр дүршэлтэй дархан Кокориной хүтэлбэри доро ажаллажа, тахяагай 10 мянган толгой дальбараануудай байха шэнэ байра ашаглалгада үгэбэ.

Н. Андреев.

✦ **Петропавловка.** Ториин совхозой 3-дахи отделениин клубай урдахана магазинай шэнэ гэр баригдажа, нютагай арад зониие баясуулба.

Д. Гомбоцонов.

✦ **Димитровой нэрэмжэтэ** гудамжада (Улаан-Үдэ) үшөө нэгэ шэнэ гэр ашаглагдажа, 48 бүлэ түбхинэбэ. Республикын hайндэрэй мүрысөөндэ жагсаhан Л. Алексеевагай хүтэлбэрилдэг шэрдэгшэдэй бригада hайнаар ажаллажа, энэ гэр болзорhоонь урид тушааба.

А. Шулунов.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00467. Зак. № 943.